Пролетарыі ўсіх краін, еднайцеся!

Комуністычная партыя (большэвікоў) Беларусі

Совецкая Беларусь

ОРГАН ЦК І МІНСКАГА АБКОМА КП(б)Б

№ 26—27 (7468)
СЕРАДА 3 САКАВІКА 1943 г.

ПРАЧЫТАЎ — ПЕРАДАЙ ДРУГОМУ.

УВЕСЬ СОВЕЦКІ НАРОД РАДУЕЦЦА ПЕРАМОГАМ ЧЫРВОНАЙ АРМІІ, АЛЕ БАЙЦЫ, КАМАНДЗІРЫ І ПАЛІТРАБОТНІКІ ЧЫРВОНАЙ АРМІІ ПАВІННЫ ЦВЁРДА ПАМЯТАЦЬ ЗАПАВЕТЫ НАШАГА НАСТАЎНІКА ЛЕНІНА: „ПЕРШАЯ СПРАВА НЕ ЗАХАПЛЯЦЦА ПЕРАМОГАЙ І НЕ КІЧЫЦЦА, ДРУГАЯ СПРАВА — ЗАМАЦАВАЦЬ ЗА САБОЙ ПЕРАМОГУ, ТРЭЦЯЯ — ДАБІЦЬ ПРАЦІЎНІКА“.

І. СТАЛІН.

НАПЕРАД, ДА НОВЫХ ПЕРАМОГ!

З вялікім уздымам су[illegible]ў совецкі народ загад Вярхоўнага Галоўнакамандуючага таварыша Сталіна, прысвечаны 25-годдзю Чырвонай Арміі. Мудры правадыр і геніяльны палкаводзец з выключнай яснасцю падвёў вынікі 20 месяцаў вайны і празорліва вызначыў задачы далейшай барацьбы па канчатковаму разгрому нямецка-фашысцкіх акупантаў.

Дваццаць месяцаў Чырвоная Армія вядзе бяспрыкладную ў гісторыі гераічную барацьбу супроць нямецка - фашысцкіх полчышчаў. Чырвоная Армія не толькі ўстаяла супроць варожага націску, але ў ходзе [illegible]ны стала грозай для фа[illegible]сцкіх армій.

У цяжкіх баях летам і восенню мінулага года совецкія воіны пакрылі свае сцягі неўміручай славай і заклалі трывалы фундамент для перамогі над нямецка-фашысцкай арміяй. Яны абяскровілі ворага, перагарадзілі яму шлях. Тры месяцы таму назад Чырвоная Армія перайшла ад актыўнай абароны да магутнага наступлення.

Чырвоная Армія наступае на фронце ў 1.500 кіламетраў і наносіць ворагу ўдар за ўдарам. Яна вызваліла ад нямецкіх акупантаў дзесяткі гарадоў і тысячы насялёных пунктаў. Яна вызваліла тэрыторыю Варонежскай і Сталінградскай абласцей, Чачэна - Інгушскай, Паўночна - Асецінскай, Кабардзіна-Балкарскай і Калмыцкай аўтаномных рэспублік, Стаўрапальскага і Краснадарскага краёў, Чэркескай, Карачаеўскай і Адыгейскай аўтаномных абласцей, амаль усю Растоўскую, Харкаўскую і Курскую вобласці.

За час вайны Чырвоная Армія вывела са строю да 9 мільёнаў гітлераўцаў, з іх—не менш 4 мільёнаў забітымі. Поўнасцю разгромлены на совецка-германскім фронце румынская, італьянская і венгерская арміі.

Толькі за апошнія тры месяцы магутнага наступлення Чырвонай Арміі разбіта 112 дывізій праціўніка, пры гэтым забіта больш 700.000 і запалонена больш 300.000 чалавек. Апрача таго немцы страцілі звыш 7.000 танкаў, 4.000 самалётаў, 17.000 гармат і многа іншага ўзбраення. Прычым, тэмпы і ўдарная сіла наступальных аперацый Чырвонай Арміі не паслабляюцца.

Аналізуючы ход вайны, таварыш Сталін робіць вывад: **«Змяніліся суадносіны сіл на совецка-германскім фронце. Справа ў тым, што фашысцкая Германія ўсё больш і больш знясільваецца і становіцца слабейшай, а Совецкі Саюз усё больш і больш разгортвае свае рэзервы і становіцца мацнейшым. Час працуе супроць фашысцкай Германіі».**

Разам з гэтым таварыш Сталін папярэджвае супроць недаацэнкі сіл ворага. Барацьба яшчэ не скончана, яна ўсё больш разгараецца. Мільёны совецкіх людзей яшчэ пакутуюць пад ярмом фашысцкіх людаедаў. Прадстаіць суровая барацьба супроць каварнага, жорсткага і пакуль яшчэ моцнага ворага.

У імя вызвалення нашай радзімы ад ненавіснага ворага, у імя канчатковай перамогі над нямецка - фашысцкімі захопнікамі, таварыш Сталін у сваім загадзе ставіць перад Чырвонай Арміяй, перад партызанамі рад баявых задач.

Партызанам і партызанкам таварыш Сталін загадаў:

«Шырэй распаліць полымя партызанскай барацьбы ў тылу ворага, разбураць камунікацыі ворага, узрываць чыгуначныя масты, зрываць перакідку непрыяцельскіх войск, падвоз зброі і боепрыпасаў, узрываць і падпальваць воінскія склады, нападаць на непрыяцельскія гарнізоны, не даваць адступаючаму ворагу спальваць нашы сёлы і гарады, дапамагаць усімі сіламі, усімі сродкамі наступаючай Чырвонай Арміі».

Слаўныя беларускія партызаны і партызанкі, баявыя памочнікі Чырвонай Арміі!

Новымі магутнымі ўдарамі па ворагу адкажыце на загад Вярхоўнага Галоўнакамандуючага, любімага правадыра нашага таварыша Сталіна! Множце свае слаўныя рады! Не давайце супакою гітлераўскаму звяр'ю! Дапамагайце Чырвонай Арміі наблізіць дзень канчатковага разгрому нямецка-фашысцкіх акупантаў!

ПАРТЫЗАНСКІ ПАДАРУНАК

Партызанскі атрад Нікалая 25-ю гадавіну Чырвонай Арміі сустрэў смертаноснымі ўдарамі па ворагу. Атрад зрабіў храбры налёт на ўмацаваны гарнізон праціўніка. У рукапашнай схватцы партызаны знішчылі 80 гітлераўскіх галаварэзаў і ўзарвалі чыгуначнае палатно вялікай працяглацю.

— Гэта наш падарунак слаўнай 25-й гадавіне Чырвонай Арміі,— заявілі народныя мсціўцы.

Н-скі раён Беларусі. (Наш кар.).

У АПОШНЮЮ ГАДЗІНУ

Ліквідацыя ўмацаванага плацдарма праціўніка ў раёне Дзямянска

У верасні 1941 года нямецка-фашысцкім войскам удалося прарвацца на паўднёвы ўсход ад возера ІЛЬМЕНЬ і заняць сіламі 16 нямецкай арміі раён ЗАЛУЧЧА — ЛЫЧКОВА — ДЗЕМЯНСК і далей на ўсход да берагоў вазёр ВЕЛЬЕ і СЕЛІГЕР. На працягу наступных 17 месяцаў праціўнік упорна і настойліва імкнуўся ўтрымліваць за сабой захоплены плацдарм і ператварыў яго ў магутны ўмацаваны раён, назваўшы яго «Дземянскай крэпасцю». Немцы разлічвалі скарыстаць гэты ўмацаваны раён для разгортвання ўдару на важнейшыя камунікацыі паўночнай групы нашых войск. За гэты-ж час указаны раён неаднаразова быў арэнай жорсткіх баёў, у якіх перамалваліся нямецкія дывізіі.

На-днях войскі Паўночна-Заходняга фронта пад камандаваннем маршала Тімашэнка перайшлі ў наступленне супроць 16-й нямецкай арміі. У ходзе баёў нашы войскі, прарваўшы на радзе ўчасткаў вельмі ўмацаваную паласу праціўніка, стварылі рэальную пагрозу двайнога акружэння нямецка-фашысцкіх войск. Праціўнік, адчуўшы небяспеку акружэння, пачаў пад ударамі нашых войск паспешнае адступленне на захад.

За 8 дзён баёў нашы войскі, неадступна праследуючы праціўніка, вызвалілі 302 насялёныя пункты, у тым ліку горад ДЗЕМЯНСК і раённыя цэнтры ЛЫЧКОВА, ЗАЛУЧЧА. Ачышчана ад праціўніка тэрыторыя плошчай у 2.350 квадратных кілометраў.

За восем дзён баёў нашы войскі захапілі ў палон 3.000 нямецкіх салдат і афіцэраў.

За гэты-ж час УЗЯТЫ наступныя трафеі: самалётаў—78, танкаў—97, гармат рознага калібру—289, кулямётаў—711, а таксама вялікая колькасць боепрыпасаў і многа іншай ваеннай маёмасці.

Праціўнік пакінуў на полі бою больш 8.000 трупаў.

СОВІНФОРМБЮРО.

На фронтах Айчыннай вайны

За апошнія дні нашы войскі вялі наступальныя баі на ранейшых напрамках.

За тыдзень, з 21 па 27 лютага ўключна, у паветраных баях і на аэрадромах праціўніка знішчана 168 нямецкіх самалётаў. Нашы страты за гэты-ж час 87 самалётаў.

* * *

На захад ад Растова на Дану часці Н-скага злучэння авалодалі шматлікімі ўмацаваннямі і апорнымі пунктамі немцаў. Толькі на адным участку совецкія падраздзяленні разбурылі 26 варожых дзотаў і бліндажоў, знішчылі 8 гармат і дзесяткі кулямётных точак. Імкнучыся вярнуць страчаныя пазіцыі, гітлераўцы прадпрынялі контратаку, але былі адкінуты. На полі бою праціўнік пакінуў да 200 трупаў і 2 падбітыя танкі.

* * *

На Кубані нашы войскі прадаўжалі наступленне і занялі некалькі насялёных пунктаў. Байцы Н-скай часці, прасоўваючыся па калена ў вадзе і гразі, авалодалі вельмі ўмацаванымі пазіцыямі праціўніка і захапілі 7 гармат, 18 кулямётаў, 2 склады з боепрыпасамі, 40 коней і 19 трактараў. На полі бою засталося да 300 варожых трупаў. На другім участку знішчаны 3 нямецкія танкі і 2 бронемашыны.

* * *

На паўднёвы захад ад Варашылаўграда часці Н-скага злучэння за два дні баёў знішчылі звыш 200 нямецкіх салдат і афіцэраў, падбілі 3 танкі і захапілі 2 самаходныя гарматы праціўніка. На другім участку нашы байцы адбілі контратаку батальёна нямецкай пяхоты. Гітлераўцы панеслі цяжкія страты і адступілі на ранейшыя пазіцыі.

* * *

У раёне Краматорская нашы войскі адбівалі жорсткія контратакі танкаў і мотапяхоты праціўніка. Немцы спяшаюцца падцягваць свежыя часці і проста з ходу кідаюць іх у бой. На адным участку нашы байцы адбілі 5 контратак гітлераўцаў, падбілі і спалілі 8 нямецкіх танкаў. На другім участку на працягу дня ішла ўпорная барацьба за адзін насялёны пункт, які некалькі разоў пераходзіў з рук у рукі. Да канца дня совецкія падраздзяленні трывала замацаваліся ў гэтым насялёным пункце. На полі бою засталося звыш 500 варожых трупаў, 13 знявечаных нямецкіх танкаў і многа аўтамашын.

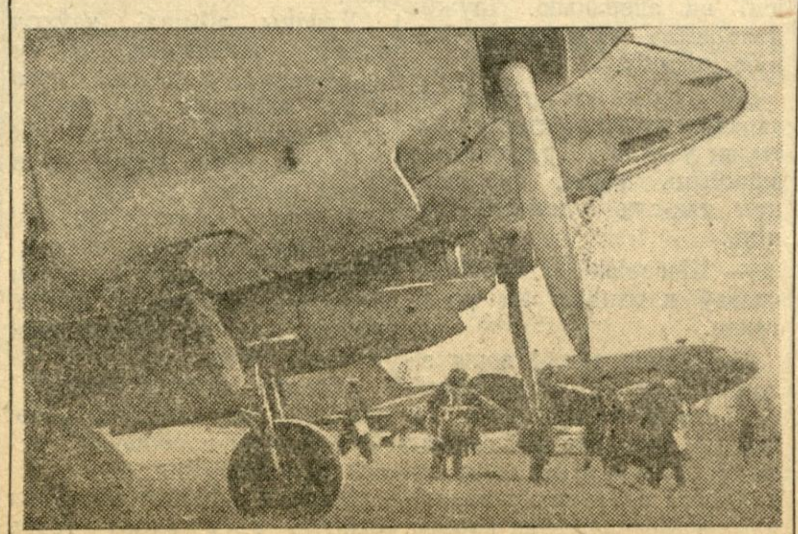
* * *

На захад ад Харкава нашы войскі прадаўжалі наступленне. Часці Н-скага злучэння ў выніку рашучай атакі авалодалі двума вялікімі насялёнымі пунктамі. Захоплены артылерыйскі склад і склад з зярном. Група нашых танкаў асядлала шасэ і перарэзала шляхі адыходу адступаючаму праціўніку. Батальён нямецкай пяхоты, які падышоў да лініі бою, амаль поўнасцю знішчан. Захоплена 9 гармат, 17 аўтамашын і 36 павозак з рознымі грузамі. Узяты палонныя.

* * *

На захад ад Курска нашы войскі працягвалі наступальныя баі. На подступах да вялікага насялёнага пункта Н-ская часць на працягу трох дзён вядзе жорсткія баі з праціўнікам. За гэты час знішчана звыш двух батальёнаў гітлераўцаў. Захоплены вялікія трафеі і палонныя.

(З паведамленняў СОВІНФОРМБЮРО).

Дзеючая Армія (Калінінскі фронт). **НА ЗДЫМКУ:** Совецкія бамбардыроўшчыкі на старце.

ПАРТЫЗАНЫ ЗНІШЧЫЛІ Ў БАЯХ 3.000 ГІТЛЕРАЎЦАЎ

Нямецкае камандаванне накіравала супроць некалькіх атрадаў віцебскіх партызан свае рэгулярныя войскі, узмоцненыя танкамі і артылерыяй. Але совецкія патрыёты сустрэлі ворага смела і рашуча.

Шэсць дзён беспярэпынна ішлі жорсткія баі. Партызаны ўмела прымянялі тактыку імклівых налётаў дробных груп на флангі і тылы праціўніка. Нягледзячы на колькасную перавагу, немцы не дасягнулі сваёй мэты.

Партызаны знішчылі за час баёў 2.660 фашысцкіх салдат і афіцэраў, 25 павозак з боепрыпасамі і падбілі некалькі танкаў. Акрамя таго былі захоплены трафеі.

Праз некалькі дзён баі разгарэліся з новай сілай. Выматаўшы ворага ў папярэдніх баях, партызаны на гэты раз самі перайшлі ў контратаку і знішчылі 350 фрыцаў, а астатніх прымусілі адступіць.

(Наш кар.).

НАШЫ ЎДАРЫ МАЦНЕЮЦЬ

Наступленне гераічнай Чырвонай Арміі на фронце яшчэ больш актывізавала нашу баявую партызанскую дзейнасць у тылу ворага. За апошні час партызаны нашага атрада паказалі новыя прыклады мужнасці і адвагі ў барацьбе з гітлераўскімі захопнікамі.

Групе падрыўнікаў пад камандаваннем тав. В. было загадана паралізаваць чыгуначны рух на Н-скай магістралі. Справа нялёгкая. Гітлераўцы моцна ахоўвалі чыгунку. Аднак смелыя і кемлівыя падрыўнікі прабраліся і замініравалі дарогу. Ужо даносіўся стук колаў поезда, калі партызаны пакінулі чыгуначнае палатно. Магутны выбух зваліў пад адкос 31 вагон з жывой сілай і ўзбраеннем ворага. 12 гадзін працавалі гітлераўцы па ачышчэнню дарогі ад абломкаў, узбраення і трупаў.

Праз тры дні група падрыўнікаў начале з тав. К. зноў накіравалася на тойжа перагон чыгункі. Як і раней, вынік быў бліскучы. У абломкі ператварыліся паравоз, 5 пасажырскіх вагонаў з нямецкай салдатнёй і афіцэрамі, 8 платформаў з гарматамі.

Наша разведка паведаміла, што ў напрамку вёскі Б. рушыць калона гітлераўцаў. Неадкладна была выстаўлена засада. Партызаны падпусцілі ворага на 30 метраў і потым адкрылі моцны прыцэльны агонь. 35 акупантаў ляглі касцьмі на подступах да вёскі. Астатнія кінуліся ўцякаць.

Гэта толькі частка тых баявых спраў, якія зрабіў наш атрад за студзень і люты. Пры ўзрывах варожых паяздоў і аўтамашын, з засад і ў адкрытым баю партызаны атрада толькі за апошнія 20 дзён знішчылі 307 і паранілі 93 гітлераўцаў, разбілі 102 вагоны, 8 танкаў, 14 аўтамашын, узарвалі чыгуначны мост і разбурылі ў шасці месцах чыгуначнае палатно, абрэзалі 2,4 кілометра тэлефоннага провада, збілі самалёт «Юнкерс-88».

Кожны партызан атрада гарыць адным імкненнем—няшчадна знішчаць нямецкіх акупантаў у тылу, дапамагаць Чырвонай Арміі хутчэй вызваляць родную Беларусь.

МІХАІЛ, камандзір атрада.
ЯКАЎ, камісар атрада.
Н-скі раён Беларусі.

За кроў маіх дзяцей

Гітлераўскія гады дашчэнту спалілі нашу вёску Селюцічы, Капаткевіцкага раёна. У полымі пажару загінула мая сям'я—жонка і трое дзяцей, якіх фашысты заперлі ў хаце. У час крывавай расправы паганыя нямецкія сабакі расстралялі і спалілі больш 300 жыхараў.

Я ў гэты дзень не быў у вёсцы, а калі назаўтра вярнуўся, то перад вачыма паўстала страшэннае відовішча. Дымiліся галавешкі, стаяў смурод. Сярод попелу я знайшоў абгарэлыя трупы маіх родных. Слёзы выступілі на маіх вачах, а ў грудзях закіпела помста да азвярэлых ворагаў. У тую хвіліну я пакляўся да канца помсціць праклятым сабакам за спаленую вёску, за сям'ю, за ўвесь мой родны беларускі край.

Ужо некалькі месяцаў, як я знаходжуся ў партызанскім атрадзе. За гэты час я ўдзельнічаў у некалькіх баявых аперацыях, няшчадна біў немца. Буду і надалей біць акупантаў так, каб ні адзін фашысцкі гад не ўцёк жывым з беларускай зямлі!

Партызан **СЦЯПАН.**

СУМЕСНЫМІ СІЛАМІ

У населеным пункце Вілейскай вобласці размясціўся вялікі нямецкі гарнізон. З гэтага логава акупанты выязджалі ў акаляючыя вёскі, грабілі насельніцтва, уганялі на нямецкую катаргу маладых мужчын і жанчын.

Камандаванне партызанскага атрада «Спартак» рашыла пазбавіць насельніцтва ад фашысцкага разбою.

Позній ноччу партызаны патаемна падышлі да варожага гарнізона, акружылі яго і з розных напрамкаў ударылі па акупантах. У стане ворага ўзнялася паніка. Ратуючы сваю шкуру, немцы кідаліся ў розныя бакі, але іх усюды даганялі трапныя партызанскія кулі. Звыш 70 гітлераўцаў папаліся жыцём за грабяжы і гвалты. Восем акупантаў былі ўзяты ў палон.

Разгром партызанамі варожага гарнізона сур'ёзна напалохаў другія нямецкія логавы. Гітлераўцы пачалі рыхтаваць моцную карную экспедыцыю, але вельмі хутка аб намерах ворага стала вядома партызанам. За дзесяткі кіламетраў у атрад прышлі людзі—мужчыны і жанчыны з паведамленнямі. Яны паведамілі дакладныя весткі аб ліку і ўзбраенні карнай экспедыцыі, аб яе шляхах прасоўвання. Сілы ворага былі вялікія. Да 5.000 гітлераўцаў з танкамі і бронемашынамі рушылі супроць партызан.

Усе агнявыя сродкі і групы атрада былі прыведзены ў баявую гатоўнасць. На дарогах партызанскія засады чакалі карнікаў. Спадзяючыся застаць партызан знянацку, немцы калонамі рушылі на размяшчэнне атрада. Партызанскія засады падпусцілі іх на 40—50 метраў і затым ва ўпор пачалі расстрэльваць. Калі карнікі ахапіла паніка, ударылі галоўныя сілы атрада. Партызанскі націск быў такім імклівым, што вораг не здолеў разгарнуцца і пачаў адступаць, пакінуўшы на месцы бою да тальёна забітых салдат і афіцэраў і адзін танк.

Яшчэ больш умацавалася сувязь партызанскага атрада з насельніцтвам. Адзін за другім у атрад пачалі ўступаць мясцовыя жыхары. Літаральна за некалькі дзён партызанскі атрад «Спартак» выраc на 200 чалавек.

ВІЛЕЙСКАЯ ВОБЛАСЦЬ. (Наш кар.).

У ІМЯ РАДЗІМЫ

Ішоў бой. Ужо было ўзята партызанамі некалькі нямецкіх дзотаў, а гэты—цэнтральны—усё яшчэ вёў акты́ўны агонь. Дзот быў моцна зроблены, з яго амбразур вялі агонь некалькі кулямётаў. Снарады партызанскай гарматы не разбурылі яго, да яго не было подступу, кругом была адкрытая мясцовасць.

Некалькі партызанскіх груп больш двух гадзін білі з вінтовак і кулямётаў па ўмацаванню. Патрэбен быў рашучы штурм, атака. Першым падняўся комсамолец камандзір групы Іван М. Хуткімі рыўкамі ён пабег да дзота. Не паспеў ён дабегчы да самага ўмацавання і кінуць гранату, як кулямётная чарга звалiла яго. Але бясстрашны партызан быў толькі ранен. На дапамогу яму спяшаліся таварышы. Настаў самы напружаны момант. Комсамолка-аўтаматчыца Рыма кінулася наперад. За ёю, як віхор, пайшлі на штурм дзота астатнія партызаны. Апошні дзот нямецкага гарнізона быў узяты.

У гэтым баю смерцю героя загінула слаўная дачка Ленінскага комсамола аўтаматчыца Рыма. Сваё жыццё яна аддала за радзіму.

Г. ШЧАРБАТАЎ.
ПАЛЕССЕ. (Наш кар.).

Гітлераўскія разбойнікі, заснятыя на фоне разбуранага імі горада Віцебска. (Здымак знойдзен у забітага немца).

СЯБРЫ-ЮНАКІ

Заўсёды іх бачаць разам. А калі здарэецца сустрэць Санькy аднаго, то са здзіўленнем запытваюць: «Дзе-ж ты Міцьку згубіў?»

Гэта сябры дзяцінства. Разам вучыліся ў школе, разам гулялі ў мяча, галубы пад павецею ў іх таксама былі агульныя. А калі надышла вайна, юнакі раздабылі па аўтамату і разам пайшлі ў партызанскі атрад. Невысокі, з поўнымі шчокамі Санька і чорнавокі Міцька тады былі зусім зялёнымі, шаснаццацігадовымі хлапчукамі.

Камандзір атрада пагледзеў на іх ласкава, як на родных дзяцей, і запытаў:

— А не будзеце баяцца?

— Ды што вы, дзядзька Міхей! Жартуеце!—пакрыўдзіліся хлопцы.

Камандзір ведаў сілу нянавісці ў кожным маладым і старым совецкім чалавеку, нянавісці, народжанай нашэсцем дзікага гітлераўскага звяр'я. Ён прыняў юнакоў у атрад.

Міцька і Санька ўдзельнічалі ў многіх баявых аперацыях. І заўсёды разам. Ім не супярэчылі, бо ведалі,—вазьмі аднаго, другі будзе хадзіць за камандзірам, пакуль не дабецца дазволу ісці на аперацыю. Дружба дзяцінства вырасла ў баявую дружбу.

...У гэту ноч камандзір атрада накіраваў групу партызан у сяло. Трэба было знішчыць завод, які немцам так-сяк удалося пусціць.

— Шчаслівай дарогі! — сказаў камандзір на развітанне.

Было марозна, і зоры зіхацелі ў небе, і снег іскрыўся, і пахла непаўторнай свежасцю зімы. Зусім блізка ад вёскі Санька з Міцькам адддзяліліся ад групы і ваколіцамі накіраваліся да завода.

Паказаліся знаёмыя будынкі завода. Яны чарнелі ў цемры. На гэтым заводзе да вайны міцькаў бацька працаваў старшым майстрам. Дзе ён зараз? Пайшоў на фронт і з таго часу не бачыліся. Прыйдзе пасля вайны, спытае Міцьку: «Што рабіў увесь час?» І сыну не будзе сорамна—добрай справай займаўся. Так думаў Міцька, прабіраючыся наперад.

Хлопцы абышлі наўкол завода, даведаліся, як ён ахоўваецца, пералезлі праз плот, забраліся на двор і агледзелі яго. Данеслі аба ўсім камандзіру групы, і ўся група рушыла да завода.

Нічыпар і Хвядос папаўзлі да варот. Там стаяў нямецкі салдат. Падкраліся і ўдарам прыклада аглушылі немца. Раздаўся стогн. Вострым нож даканаў гада.

Нічыпар адчыніў калітку і ўвайшоў на заводскі двор. Хутка туды прабраліся і астатнія партызаны.

Завод ахоўваўся з розных бакоў і гэту ахову трэба было знясць. Партызаны зрабілі гэта хутка, лоўка, бясшумна. Тым часам Міцька з Санькам увайшлі ў галоўнае памяшканне. Свяціла цьмяная лямпачка. Хлопцы агледзелі машыны і заклалі выбуховыя матэрыялы.

Яны заклалі выбуховыя матэрыялы і ў другіх месцах.

— Усё гатова, — сказалі яны камандзіру групы, які стаяў на варце ля варот.

— Усё гатова, — сказалі і другія партызаны, якія падышлі туды-ж.

Яны выбеглі са двара. А хутка адзін за другім раздаліся некалькі моцных выбухаў. Ноч напоўнілася гулам. Ірваліся машыны, ірваліся будынкі. Усё гарэла, дымілася, шумела.

Партызаны пакідалі сяло, задаволеныя поспехам аперацыі. Яны ведалі: да месца выбуху прыбягуць збянтэжаныя фрыцы, але яны ўжо нічога не выратуюць—завода больш няма. Стомленыя, але ўзрушаныя і вясёлыя, ішлі партызаны, а між іх былі Міцька і Санька.

С. МЕЛЬНІКАЎ.

Партызаны абараняюць вёску

Група гітлераўскіх галаварэзаў тройчы спрабавала праўрацца да вёскі Т., Віцебскай вобласці. Кожны раз на абарону насельніцтва сталі партызаны.

На падыходзе да вёскі народныя мсціўцы рабілі засады і, як толькі набліжаліся нямецкія акупанты, трапны агонь партызанскіх куль касіў ворага.

Так на працягу трох дзён немцы нападалі на вёску, але, страціўшы 69 забітымі і 113 паранеными, акупанты адмовіліся ад сваёй зацеі.

Партызан **НІКАЛАЙ.**

Тэхнікі Н-скага авіяпадраздзялення павышаюць свае веды.
НА ЗДЫМКУ: тэхнік-лейтэнант беларус Я. Г. Шэндар праводзіць заняткі па вывучэнню матэрыяльнай часці знішчальніка.

БЕЛАРУСЫ НА ФРОНЦЕ

БАЯВАЯ ДРУЖБА

Большая палова маіх байцоў і я ў тым ліку—беларусы, астатнія—украінцы, рускія, яўрэі.

Жывём мы ўсе душа ў душу і адзін за аднаго заўсёды пастаім. Параднілі нас ваенныя паходы, парадніла адна мэта—хутчэй разграміць нямецкіх акупантаў, ачысціць родную зямлю ад нямецкай погані.

Горка было адступаць пад напорам нямецкай ваеннай машыны. Доўга мы білі бранііраванае страшыдла, пакуль не расхісталі яго, не надламалі хрыбет зверу. І нарэшце надыйшлі дні радасці, дні ваяўнічага ўздыму і няспыннага баявога парыву наперад, на ворага!

— Нам усёроўна, дзе біць немца, — гаворыць віцеблянін Платон Кірыленка, — ці пад Калінінам, ці пад Віцебскам, ці пад Ленінградам. Галоўнае — біць яго насмерць.

Такой думкі ўсе аўтаматчыкі, байцы майго ўзвода. Былі дні, калі мы нямецкіх бандытаў білі пад Гомелем і пад Цераховўкай.

З найвялікшым уздымам і бясстрашшам змагаюцца байцы ў дні, калі Чырвоная Армія наступае на ўсіх важнейшых участках фронта. Байцы, поўныя рашучасці і нястомнасці, рвуцца наперад, на разгром ворага, на канчатковае знішчэнне акупантаў.

Старшы сержант
Д. ДЗЯМІДЧЫК.

—о—

ВАЕНУРАЧ ГРАМОВІЧ

У адным з раёнаў Беларусі працавала Галіна Грамовіч урачом раённай амбулаторыі.

Добра жылося, радасна працавалася і весела адпачывалася. Але чэрвеньскім днём насунулася вайна. Галіна бачыла, як гарэлі хаты родных сёл, як па пыльных дарогах ішлі на ўсход часці Чырвонай Арміі. З імі пайшла і Галіна. Пайшла на фронт з нянавісцю да ворага і са святою клятвай помсціць немцам за родны край, помсціць ярасна і крывава.

Пачаліся франтавыя будні. У цяжкім становішчы прывезлі раненага чырвонаармейца Свістунова.

Хтосьці з прысутных, зірнуўшы на раненага, безнадзейна паківаў галавой. Зусім інакш аднеслася да раненага ваенурач Грамовіч. Нашчупаўшы ледзь улавімае біенне пульса, яна сказала:

— Будзе жыць...

Дзень і ноч дзяжурылі каля ложка Свістунова медыцынскія сёстры. Яны сачылі за кожным яго дыханнем. І кожны раз, падыходзячы да ложка хворага, Грамовіч бачыла, як байцу вяртаецца жыццё, як ён уваходзіць у сілу.

Праз некалькі дзён Свістуноў ужо мог гаварыць.

— Нічога, я яшчэ паваюю, яшчэ буду біць фрыцаў,—гаварыў ён суседу па ложку.

Грамовіч радавалася. Гэта была незвычайная радасць: яна выратавала жыццё савецкаму воіну.

Грамовіч паважаюць у часці і цэняць, як выдатнага работніка, чулага і шчырага таварыша. Яе любяць за тое, што яна самаадданая працуе, перадае свае веды і вопыт маладым урачам.

Грамовіч дапамагае моладзі асвайваць новыя метады лячэння ў франтавых умовах, прывівае любоў да прафесіі.

Урад высока ацаніў заслугі Грамовіч і ўзнагародзіў яе медаллю «За баявыя заслугі».

Байцы і камандзіры, якія знаходзяцца на лячэнні ў шпіталі, з павагаю і шчырасцю гавораць:

— Наша Галіна Іванаўна...

Дзесяткі байцоў і камандзіраў Галіна Іванаўна Грамовіч выратавала ад смерці і вярнула ў строй пад баявыя сцягі.

Ільля КЛАЗ.

Чытаем газету на роднай мове

З надзвычайнай цікавасцю чытаюць байцы і камандзіры—беларусы весткі аб партызанскім руху ў Беларусі.

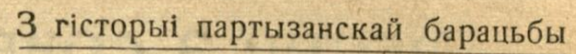
Баец Малей у часе палітбяседы заявіў:

— Я вельмі рад, што маю магчымасць чытаць газету на роднай мове. Прашу напісаць у рэдакцыю, што на маім асабістым рахунку ўжо 11 забітых немцаў.

Снайпер Глацёнак з Аршаншчыны забіў 23-х немцаў. Ён прачытаў у газеце аб тым, што яго вёску Падбярэззе спалілі немцы. Ён сказаў: «За ўсё гора, якое прынеслі немцы, буду знішчаць гітлераўцаў, як шалёных сабак».

Ефрэйтар
Н. КУЧЫНСКІ.

ДЗЕЮЧАЯ АРМІЯ.

ПАРТЫЗАНЫ Ў АЙЧЫННАЙ ВАЙНЕ 1812 ГОДА

У вялікай айчыннай вайне 1812 года велізарную роль адыграў партызанскі рух, які быў цесна звязаны з сялянскай вайной у тылу арміі Напалеона. Леў Нікалаевіч Талстой у сваім славутым рамане «Война и мир» так ацаніў значэнне барацьбы народа з ворагам, які ўварваўся ў нашу краіну: «Дубіна народнай вайны ўзнялася з усёй сваёй грознай і велічнай сілай і, не лічачыся ні з чыім густам і правілам, з... прастатой, але з мэтаімкнёнасцю, не разбіраючы нічога, узнімалася, апускалася і гваздзіла... да таго часу, пакуль не загінула ўсё нашэсце».

Якую шкоду наносілі напалеонаўскай арміі партызанскія атрады, бачна з таго, што генералы Напалеона не адзін раз зварачваліся да Кутузава з прапановай спыніць народную вайну і партызанскі рух і весці ваенныя дзеянні «па правілах». Кутузаў адказваў на гэтыя прапановы адмаўленнем. «Народ,—пісаў ён у адказ генералам, — разумее вайну гэту нашэсцем татар і, значыцца, лічыць усякі сродак да пазбаўлення сябе ад ворагаў не толькі не адмоўным, але пахвальным і свяшчэнным... Даволі цяжка абуздаць народ, зняважаны ўсім тым, што перад ім адбываецца, народ, які не бачыў ужо дзвесце год вайны ў нетрах сваёй айчыны, які гатоў за яе загінуць і які не ўмее адрозніваць прынятыя звычаі ад тых, якія адкідаюцца ў звычайных войнах».

Ініцыятыва партызанскай вайны належыла народным масам. З моманту пераходу арміяй Напалеона рускай граніцы беларускія і літоўскія сяляне, якія першымі сталі ахвярай грабяжоў і гвалтаў, узняліся супроць варожых полчышчаў і ўступілі ў жорсткую барацьбу супроць іх. Шырокія масы ўзняліся на абарону чэсці і незалежнасці Радзімы.

Падпалкоўнік Ахтырскага гусарскага палка, які ў мінулым зрабіў ужо рад подвігаў у войнах з Напалеонам, Швецыяй і Турцыяй, Дзяніс Васільевіч Давыдаў разумеў роль народнай вайны ў барацьбе супроць Напалеона. «Дзяніс Давыдаў,—пісаў Л. Н. Талстой,—сваім рускім пачуццем першы зразумеў значэнне страшнай дубіны, якая, не лічачыся з правіламі ваеннага майстэрства, знішчала французаў, і яму належыць слава першага кроку для ўзаконьвання гэтага спосабу вайны».

Правільна ацаніўшы сілу народнага гневу, які ахапіў насельніцтва рускіх сёл і вёсак, Давыдаў паставіў сабе мэтай стварыць партызанскі атрад, які, знішчаючы жывую сілу, узбраенне і харчаванне ворага ў яго тылу, увайшоў-бы ў цеснае датыкненне з сялянскай масай і ў супрацоўніцтве з ёю наносіў-бы арміі непрыяцеля жорсткія, непапраўвімыя ўдары.

Атрымаўшы 50 гусараў і 80 казакаў, Давыдаў з гэтай невялікай групай пачаў партызанскую барацьбу.

Давыдаў размясціў свой атрад у вёсцы Скугарава, размешчанай на вышыні, якая знаходзілася ля вялікага лесу, за якім была Медынь. Адсюль у першыя 10 дзён свайго існавання атрад рабіў налёты на транспарты праціўніка.

2 верасня, якраз у дзень уступлення Напалеона ў Маскву, атрад двойчы зрабіў налёт на напалеонаўскіх фуражыраў, якія прышлі ў вёску Токарава. Налёт партызан быў вельмі ўдалым: маленькі атрад у 130 чалавек у першы раз узяў 90 і ў другі—70 палонных і захапіў абоз ворага з награбленай маёмасцю.

Зараз-жа пасля бою ў Токараве Давыдаў з 20 гусарамі і 70 казакамі нечакана напаў на транспарт у Царава-Займішчы, узяўшы 119 палонных, 10 харчовых фур і фуру з патронамі і прымусіўшы ўцякаць астатніх салдат. Гэты налёт на Царава-Займішча быў цудам храбрасці і рашучасці: менш сотні чалавек напалі на сілы праціўніка, якія мелі колькасную перавагу, і прымусілі іх уцякаць, пакінуўшы абоз.

За першы перыяд сваёй дзейнасці маленькі атрад Давыдава захапіў у агульнай складанасці 370 палонных, адбіў фуру са снарадамі, 10 фур з харчаваннем і вызваліў 200 рускіх палонных. «Хто не вызваляў сваіх палонных з-пад ярма непрыяцеля, — пісаў Давыдаў,—той не бачыў і не адчуваў сапраўднай радасці».

З 8 верасня пачынаецца новы перыяд у жыцці атрада. Давыдаў пачаў папаўняць свой атрад.

Першым подвігам павялічанага атрада быў налёт на праціўніка пад Вязьмай. Атакаваўшы каля горада варожы атрад, які прыкрываў транспарт, партызаны захапілі 276 палонных, 20 падвод з харчаваннем і 12 артылерыйскіх павозак са снарадамі, так што ўзбраення хапіла на 500 чалавек; каля 100 салдат праціўніка было забіта. У гэтым-жа раёне было адбіта 40 фур з харчаваннем, 36 артылерыйскіх павозак, 200 коней, 144 валы, 400 палонных рускіх і захоплена ў палон больш 900 салдат.

Дзеянні партызанскіх атрадаў Давыдава паміж Вязьмай і Гжацкам зрабілі ворагу столькі шкоды, што ўжо ў сярэдзіне верасня напалеонаўскім губернатарам Смаленскай губерні быў арганізаван моцны атрад у 2.000 чалавек конных, які меў спецыяльнае прызначэнне ачысціць ад налётаў Давыдава прасторы паміж Вязьмай і Гжацкам. Самаго Давыдава загадана было ўзяць жывым, або мёртвым. Аб апошнім эпізодзе барацьбы з гэтым атрадам Давыдаў пісаў так:

«Уся партыя пастроілася ў баявы парадак і рушыла на непрыяцеля, які быў пастроены ў тры лініі, адна ззаду другой. Першая лінія пры першым удары была перакулена на другую, а другая — на трэцюю. Усе сталі ўцякаць... Пагоня прадаўжалася да поўдня, калолі, рубілі, стралялі і цягнулі ў палон афіцэраў, салдат і коней; словам, перамога была сапраўдная».

Услед за атрадам Давыдава быў створан цэлы рад партызанскіх груп, а да пачатку кастрычніка 1812 года партызанскі рух шырока ахапіў тэрыторыю, занятую войскамі непрыяцеля.

Іншы раз партызанскія атрады, нападаючы на шматлікія часці праціўніка, аб'ядналіся для сумесных дзеянняў. Дзякуючы гэтаму партызаны дасягалі велізарных поспехаў, наносячы арміі непрыяцеля вельмі адчувальныя ўдары. Адной з такіх баявых спраў аб'яднаных партызанскіх атрадаў быў славуты бой каля Ляхава. Хутка пасля адступлення французскай арміі з Масквы атрад Давыдава злучыўся з атрадамі партызан Сеславіна і Фігнера. Сумесна з гэтымі атрадамі, а таксама з атрадам Орлова-Дзянісава Давыдаў напаў на вёску Ляхава, у якой стаялі 2.000 чалавек пяхоты і некаторая колькасць кавалерыі пад камандай маршала Ожэро. Рашучымі дзеяннямі партызаны разграмілі праціўніка.

Слаўныя подвігі партызана Дзяніса Давыдава стварылі яму і ў сучаснікаў і ў патомкаў заслужанае званне героя айчыннай вайны.

Цяпер, калі на барацьбу супроць нямецка-фашысцкіх акупантаў узняўся ўвесь савецкі народ, калі савецкія партызаны ўпісалі не адну слаўную старонку ў гісторыю барацьбы рускага, беларускага, украінскага і другіх народаў супроць захопнікаў, калі партызаны ў тылу ворага знішчаюць гітлераўскія банды, праяўляючы кемлівасць, адвагу і гатоўнасць ахвяраваць жыццём для шчасця радзімы,—вобраз Дзяніса Давыдава, вялікага барацьбіта за рускую зямлю, асабліва жыва паўстае ў памяці народа, падзяку якога ён заслужыў сваімі слаўнымі подвігамі і адданасцю роднай краіне.

ВЕСТКІ З СОВЕЦКАЙ РАДЗІМЫ

У АДКАЗ НА ЗАГАД ПРАВАДЫРА

На прадпрыемствах Урала, у аулах Таджыкістана, на фабрыках і заводах Грузіі з велізарным уздымам працоўныя сустрэлі загад Вярхоўнага Галоўнакамандуючага таварыша Сталіна аб 25-й гадавіне Чырвонай Арміі. У адказ на загад правадыра танкабудаўнікі, маторабудаўнікі, металургі, аружэйнікі, шахцёры, гарнякі сталі на баявыя стаханаўскія вахты. Яны дабіваюцца новых паказальнікаў высокай прадукцыйнасці працы, выпускаюць прадукцыю звыш плана.

ДАПАМОГА ВЫЗВАЛЕНЫМ РАЁНАМ

У многіх гарадах і вёсках Совецкага Саюза шырока разгарнулася работа па аказанню брацкай дапамогі працоўным раёнаў, вызваленых ад нямецкіх захопнікаў.

З Куйбышэўскай абласці адпраўлена ў Варонежскую абласць два вагоны мыла і соды, запасныя часткі для сельскагаспадарчых машын, два вагоны макаронных вырабаў, вагон з абсталяваннем для трох больніц і трох аптэк і многа іншых тавараў.

Іванаўскія калгасы адпраўляюць сталінградцам для правядзення веснавой сяўбы 65 тысяч пудоў насення і для арганізацыі ферм 1.600 галоў жывёлы.

НА ПАБУДОВУ САМАЛЁТАЎ І БРОНЕПАЯЗДОЎ

У тэлеграме на імя Вярхоўнага Галоўнакамандуючага таварыша Сталіна сакратар Новасібірскага абкома ВКП(б) тав. Кулагін паведаміў, што за 20 дзён лютага працоўныя абласці дадаткова, апрача ўнесеных раней 223.653.000 рублёў, унеслі 41.750.000 рублёў на будаўніцтва баявых сібірскіх эскадрылляў «За Радзіму».

Эвакуіраваныя беларусы, якія жывуць зараз у Новасібірскай абласці, унеслі 3.000.000 рублёў на будаўніцтва бронепаяздоў «Совецкая Беларусь».

У ХАРКАВЕ

У вызваленым ад нямецкіх захопнікаў Харкаве адбылася гарадская нарада партыйнага і совецкага актыва. Удзельнікі нарады абмеркавалі мерапрыемствы, якія накіраваны на хутчэйшае аднаўленне горада. У радзе раёнаў Харкава адноўлены ўжо млыны, пякарні, паліклінікі, школы. Рамантуецца вадаправод.

КЛОПАТЫ АБ СЕМ'ЯХ ФРАНТАВІКОЎ

Усё шырэй і шырэй разгортваецца ў нашай краіне кампанія дапамогі сем'ям франтавікоў. Калгаснікі сельгасарцелі «Красный огородник» (Архангельская абласць) унеслі ў фонд дапамогі 600 пудоў бульбы і гародніны. У Карпагорскім раёне для аказання дапамогі сем'ям ваеннаслужачых сабрана звыш 4.000 пудоў хлеба.

Вялікую дапамогу атрымліваюць сем'і франтавікоў ад прадпрыемстваў і калгасаў Чувашыі. Напрыклад, у Ішлейскім раёне сем'і франтавікоў, апрача дзяржаўнай дапамогі, атрымалі каля 10.000 пудоў хлеба і 6.000 кубаметраў дроў.

ПАДАРУНАК СЯМ'І ПАТРЫЁТАЎ

Калгаснік арцелі «Красный пахарь», Петракаменскага раёна, Свердлоўскай абласці, Максім Панамароў з трыма сынамі пайшоў на фронт. Яго жонка Ірыада і жонка сына Еўдакія на заробленыя ў калгасе сродкі купілі танк і перадалі яго танкісту Івану Максімавічу Панамарову, мужу Еўдакіі.

АСОБЫ ФОНД ГАЛОЎНАГА КАМАНДАВАННЯ

Працоўныя горада Куйбышэва ў пісьме таварышу Сталіну расказваюць аб сваёй дапамозе фронту. Прадпрыемствы горада Куйбышэва ў 1942 годзе выпусцілі прадукцыі ў 5 разоў больш, чым у 1941 годзе.

У сваім пісьме працоўныя Куйбышэва пішуць:

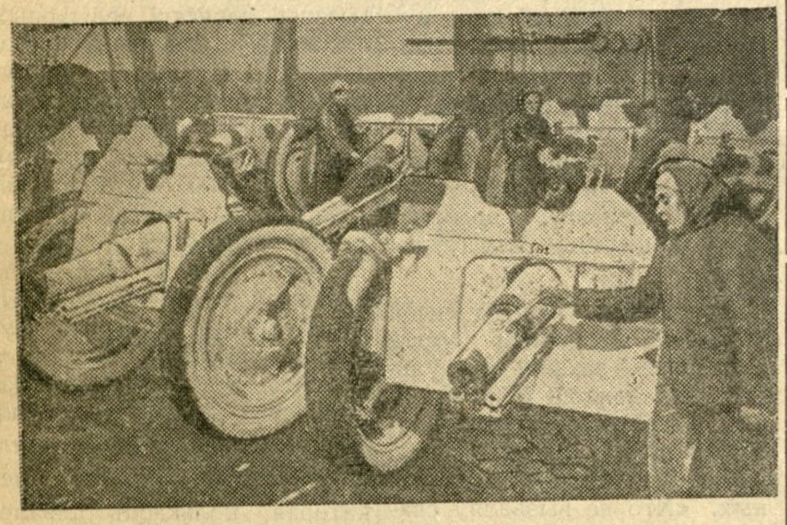
«Мы даём Вам, дарагі Іосіф Вісарыёнавіч, слова працаваць у 1943 годзе яшчэ больш паспяхова. Мы знойдзем у сабе новыя сілы, прывядзем у рух усе нашы рэзервы і абавязуемся павялічыць выпуск прадукцыі не менш, чым у паўтары разы ў параўнанні з 1942 годам».

Куйбышэўцы абвясцілі спаборніцтва заводаў і фабрык за перавыкананне дзяржаўнага плана 1943 года і стварэнне МАГУТНАГА АСОБАГА ФОНДА ГАЛОЎНАГА КАМАНДАВАННЯ ЧЫРВОНАЙ АРМІІ.

УЗБРАЕННЕ ЗВЫШ ПЛАНА

Артылерыйскі завод, дзе дырэктарам Герой Соцыялістычнай Працы тав. Быхаўскі, з чэсцю выканаў свае абавязацельствы — даць да дня Чырвонай Арміі артылерыйскае ўзбраенне звыш плана для 10 палкоў. Перавыконваючы ўстаноўлены ўрадам графік, калектыў завода ўзброіў звыш плана 15 палкоў.

Калектыў перадавога завода, дзе дырэктарам Герой Соцыялістычнай Працы тав. Елян, перавыканаўшы сваё соцыялістычнае абавязацельства, узятае да 25-й гадавіны Чырвонай Арміі, рашыў датэрмінова выканаць вытворчую праграму сакавіка — красавіка і даць звыш дзяржаўнага плана дывізіённых гармат для 12 палкоў і зброі для 4 танкавых брыгад.

Зброя—фронту. НА ЗДЫМКУ: У адным з цэхаў Н-скага завода.

ПРАМОВА БАЙЦА СОВЕЦКАГА НАД ТРУПАМ ПАГАНЦА НЯМЕЦКАГА

— Спі, фрыц. Расправіўся,
як трэба, я з табой.

Не каркнуў ты і мёртвым,
чортаў сын, зваліўся,

Хоць нейкай асабліваю
блакітнаю сваёй

Арыйскаю крывёю
ты хваліўся.

А бачу я — з цябе,
як з гадзіны якой,

Кроў сочыцца зялёна-рыжай,
Наскрозь атручанай, гнілой

І самай бруднаю,
смярдзючай жыжай.

ТЭАТРАЛЬНАЯ ХРОНІКА

Брыгада артыстаў Совецкай Беларусі ў саставе: народных артыстаў БССР Р. В. Млодэк і Д. А. Арлова, заслужаных артыстаў БССР С. Ю. Друкер, І. М. Балоціна, салістаў Д. Кроз, Н. Пігулеўскага, Ю. Хіраско, Т. Узунавай, цымбалістаў С. Навіцкага і Х. Шмелькіна выехала для абслугоўвання байцоў і камандзіраў адной з дзеючых армій. У дні святкавання 25-годдзя Чырвонай Арміі брыгада дала канцэрты для зянітчыкаў, лётчыкаў, а таксама ў шпіталях.

У рэпертуары брыгады песні і танцы рускіх і беларускіх кампазітараў, арыі з класічных опер, творы беларускіх паэтаў. Мастацкае кіраўніцтва брыгады ўзначальвае заслужаны артыст БССР І. М. Балоцін.

* * *

У Маскве, на сцэне філіяла Вялікага тэатра Саюза ССР, з вялікім поспехам выступалі ў операх «Рыгалето», «Травіята», «Севільскі цырульнік» салісты Вялікага ордэна Леніна беларускага тэатра оперы і балета—заслужаныя артысты БССР Л. Ф. Аляксеева, А. Д. Арсенка і І. М. Балоцін.

„ПАРТЫЗАНСКАЯ ДУБІНКА“

У выданні ЦК КП(б)Б пачаў выходзіць беларускі сатырычны часопіс «Партызанская дубінка». З друку вышаў першы нумар, які надзвычай добра ілюстрыраваны. У ім удзельнічаюць беларускія пісьменнікі і паэты К. Крапіва, П. Глебка, П. Броўка, І. Гурскі, М. Танк, М. Лужанін, Ц. Крысько і мастакі Б. Малкін, Е. Зайцаў, В. Гараеў, М. Філіповіч, О. Верэйскі, Б. Айвазян. Едкай карыкатурай, майстэрскім малюнкам, трапным сатырычным словам «Партызанская дубінка» бязлітасна, знішчальна б'е па нямецкіх акупантах.

Міжнародная інфармацыя

НАЛЁТ АНГЛІЙСКАЙ АВІЯЦЫІ НА ГЕРМАНСКІЯ ГАРАДЫ

У Лондане афіцыйна аб'яўлена, што ўноч на 26 лютага англійскія самалёты ўзмоцнена бамбардыравалі нямецкі горад Нюрнберг. Апрача таго быў зроблен налёт на розныя аб'екты ў Заходняй Германіі.

Уноч на 27 лютага самалёты англійскай бамбардыровачнай авіяцыі зрабілі налёт на Кельн. Горад перажыў адну з самых жорсткіх бамбардыровак пасля налёту 1.000 самалётаў у маі 1942 года.

Амерыканскія бамбардыроўшчыкі зрабілі налёт на італьянскі горад Неапаль.

ФРАНЦУЗЫ НЕ БУДУЦЬ РАБАМІ ГІТЛЕРАЎЦАЎ

Здрадніцкі «урад» Петэна—Лаваля па загаду свайго гаспадара Гітлера праводзіць мабілізацыю французскай моладзі, каб прымусова загнаць яе на будаўніцтва абарончых збудаванняў. Маладыя французы энергічна супраціўляюцца разбойніцкаму загаду Гітлера. Моладзь скрываецца ў вёсках, лясах. Акупацыйныя ўлады ў Ліоне апублікавалі загад, згодна якога ўхіленне ад мабілізацыі караецца смерцю. Гэты загад выклікаў вялікае абурэнне. Французы супраціўляюцца.

З Лондана паведамляюць, што старшыня Нацыянальнага Камітэта Змагаючайся Францыі генерал дэ Голь звярнуўся па радыё да моладзі Францыі. Ён заявіў:

— Гітлераўцы імкнуцца мабілізаваць французскую моладзь і прымусіць яе працаваць на Германію. У выніку подласці і здрады асоб, якія зараз прэтэндуюць на тое, каб быць кіраўнікамі Францыі, уся французская тэрыторыя аказалася ў руках захопніка... Але гэтыя людзі рана ці позна будуць змецены.

Дэ Голь заклікае моладзь Францыі ўсяляк шкодзіць нямецкім акупантам. «Рабіце ўсё магчымае, каб хавацца ад мабілізацыі, каб шкодзіць ворагу, ашукваць яго. Аб'еднайцеся ў арганізацыі для супраціўлення захопніку. Наступіў час самых вялікіх намаганняў, каб разарваць ланцугі, якія скоўваюць Францыю».

ПОСПЕХІ ЮГАСЛАЎСКІХ ПАРТЫЗАН

Югаслаўскія партызаны з кожным днём наносяць усё больш моцныя ўдары па нямецка-фашысцкіх акупантах. Яны паспяхова наступаюць у раёне чыгункі Мостар—Сараева.

За 6 дзён баёў партызаны знішчылі некалькі гарнізонаў праціўніка, знішчылі звыш 800 італьянскіх салдат і 25 афіцэраў, а 960 салдат і афіцэраў узялі ў палон. Захоплены трафеі: 16 танкаў, 15 гармат, 16 мінамётаў, 216 станкавых і ручных кулямётаў, 10 тысяч гранат, паўтары мільёны патронаў і розная ваенная маёмасць.

У раёне Доні Лапац партызаны разграмілі калону акупантаў і захапілі 3 італьянскія танкі.

У ВАРОЖЫМ АНГАРЫ

Шчуплы, з рухавымі светлымі вачыма, хлопчык стаяў перад камандзірам партызанскага атрада. Ці то ад хвалявання, ці ад холаду ён дрыжэў і нервова запіхаў рукой воўну на парванай целе замусоленага кажушка, а яна, бы знарок, вылазіла, як толькі хлопчык аднімаў ад прарэшыны руку. На выгляд яму было год дзесяць, але камандзіру атрада ён сказаў, што яму яшчэ ў жніво споўнілася чатырнаццаць. Звалі яго Сашкам. Калі камандзір запытаў пра яго бацькоў, хлопчык расказаў такую гісторыю.

Было гэта ў першы дзень вайны. Сашка з хлопцамі-аднагодкамі быў на начлезе. З усходам сонца з вёскі данесліся незразумелыя моцныя выбухі, а следам за імі чорны дым заслаў небасхіл. Кожны з іх па-свайму тады меркаваў — што-б гэта магло быць? Надалёка знаходзіўся аэрадром—магчыма, там што-небудзь здарылася? Хлопцы селі на коней і паехалі ў бок вёскі.

Нізка над хатамі кружыліся два самалёты. Першы раз за сваё жыццё на іх крылах, замест чырвоных зорак, Сашка ўбачыў чорнага павука. Самалёты сеялі смерць і разбурэнне. Гарэлі хаты, збянтэжана галасілі жанчыны, кудахталі спалоханыя куры. З таго часу не стала ў Сашкі ні бацькоў, ні 8-гадовай сястрычкі Олі, ні роднага кутка. У суседнюю вёску забрала яго да сябе цётка.

— І чым-жа мы твайму гору дапаможам, хлопча? — спагадліва, па-бацькоўску спытаў яго камандзір.

Хлопчык маўчаў, ён усё яшчэ працягваў церабіць пальцамі ў прарэшыне кажушка воўну, потым паглядзеў на камандзіра светлымі прамяністымі вачыма:

— Хачу знішчыць крылатых гадаў...

* * *

Цяжка ісці ноччу ў завею насустрач ветру, калі калючыя сняжынкі балюча б'юць па твару, слепяць вочы. А Сашка ішоў па цаліне, глыбока правальваючыся ў сыпкім снезе. Часамі яму здавалася, што ён не ідзе, а на месцы тупае нагамі. Часта ён спыняўся, каб перавесці дыханне, адхіляў белую палу маскіровачнага халата і глядзеў на компас—ішоў ён правільна. Халат, компас і парабелум, які ён зараз моцна сціскаў у руцэ, даў яму камандзір атрада.

Хвілінамі Сашку хацелася павярнуць назад, зайсці ў вёску да цёткі і моцна заснуць на цёплай печы. Але тут-жа ў памяці да дробязі паўставаў той першы дзень вайны, калі ён стаў круглым сіратою.

Знікала стомленасць. Невядомая сіла несла яго насустрач ветру і завірусе. Вось і калючы дрот, якім абнесены аэрадром. Хлопчык спыніўся, прыслухаўся. Свістаў толькі вецер. Ён асцярожна пералез на той бок. У далечыні цмяна вырысоўваліся контуры ангара, з якога амаль кожны дзень выпаўзалі нагружаныя бомбамі фашысцкія самалёты. Яны ляцелі на ўсход, несучы на сваіх крылах з чорнымі павукамі смерць такім-жа людзям, якімі былі яго бацькі.

У ангар Сашка пранік вельмі лёгка, як нават і не меркаваў. Але тут на яго напаў страх. «Што калі ў ангары немцы?» Ён прынік да нейкіх скрынь і бакаў і так сядзеў хвілін дзесяць. У страпілах ангара гудзеў і плакаў вецер, праз шчыліны на самалёты сыпаўся снежны пыл. Крадучыся, ён абышоў увесь ангар. Потым пачаў дзейнічаць так, як вучыў яго камандзір атрада.

Калі ўсё было падрыхтавана, Сашка запаліў шнур і тарапліва, але асцярожна выбраўся з ангара і вопрамеццю кінуўся бегчы. Полы халата зачапіліся за калючкі дроту, але ён з усёй сілы рвануўся наперад. У гэты час ззаду раздаўся моцны выбух, потым яшчэ і яшчэ. Хлопчык аглянуўся. Агонь і дым ахапілі ангар. Вецер гнаў снег і іскры па зямлі ўслед Сашку, які птушкай імчаўся праз гурбы снегу да партызан.

Н. ВІШНЕЎСКІ.

Магілёўская абласць.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

А102.